

УДК 331.45:349.2

**ОСОБЛИВОСТІ ІМПЛЕМЕНТАЦІЇ ДИРЕКТИВ ЄС ЩОДО
ОЦІНЮВАННЯ РИЗИКІВ РОБОЧОГО СЕРЕДОВИЩА ДО
УПРАВЛІННЯ ОХОРОНОЮ ПРАЦІ В УКРАЇНІ
(на прикладі приватного підприємства «BVZ»)**

Сарапіна М.В., к.т.н., доц.

Стрілець О.О., студент

Національний університет цивільного захисту України, Харків, Україна

В доповіді відмічено, що оцінку ризику передбачають основна директива Європейського Співтовариства 89/391/ЕЕС і підпорядковані їй спеціальні директиви з безпеки праці на робочих місцях (89/654/ЕЕС, 89/655/ЕЕС, 89/656/ЕЕС, 90/269/ЕЕС, 90/270/ЕЕС, та ін.), а також директиви про захист працівників від хімічних, фізичних, біологічних ризиків (98/24/ЄС, 2000/54/ЄС, 2002/44/ЄС та ін.) [1]. Основні положення аналізу, управління і оцінки ризику включені в такі міжнародні стандарти: стандарт управління навколишнім середовищем ISO 14001 («Environmental management systems standards»), стандарт якості ISO 9001 («Quality systems: Model for quality assurance in design, development, production, installation and servicing»), система управління професійним здоров'ям і безпекою праці OHSAS 18001 («Occupational Health and Safety Assessment series»). Політику в області безпеки праці та охорони здоров'я визначають також «Основні напрямки систем управління безпекою праці та охорони здоров'я» (ILO-OSH 2001) Міжнародної Організації Праці (МОП) [2]. Європейський Союз дає своє бачення подальших дій і пріоритетів в області безпеки праці в документі «Присутсування до змін у праці і суспільстві: нова стратегія безпеки праці та охорони здоров'я Співтовариства».

Показано, що загальні положення основних документів Європейського Союзу, які регламентують оцінку ризиків, говорять про те, що метою оцінки ризику є усунення професійних ризиків (головне завдання), а в тих випадках, коли неможливо усунути ризик, необхідно зменшити його обсяг, а той ризик, що залишився, слід контролювати. Процедура оцінки ризиків охоплює всі аспекти разом. Тобто одночасно розглядаються обладнання, відповідні дії та робоче місце, небезпечні хімічні речовини, що застосовуються, та засоби індивідуального захисту. Стосовно останніх підкреслено, що їх необхідно використовувати тільки тоді, якщо за допомогою колективних, технічних або організаційних заходів неможливо забезпечити безпеку і захист здоров'я працівників. Відмінною рисою вітчизняних документів, в яких розглядаються питання ризикорієнтованого управління охороною праці, є занадто жорстка прив'язка до нормативно-правової бази України з питань охорони праці при збереженні методології міжнародних документів.

Те, наскільки Директиви ЄС щодо оцінювання ризиків робочого середовища імплементовані до управління охороною праці на виробничих

об'єктах України, в доповіді розглянуто на прикладі приватного підприємства «BVZ», що спеціалізується на отриманні, зберіганні і продажі паливно-мастильних матеріалів (бензин і дизельне паливо) та скрапленого газу в Полтавській області в місті Лубни. Незважаючи на те, що безпека роботи на підприємстві в цілому відповідає НПАОП-63.23-1.03-08 та ПІ 1.1. 23-273-2004, мають місце постійні професійні ризики, в першу чергу оператора АЗС, у відповідності до оцінки яких повинні коригуватись заходи з охорони праці на підприємстві.

В доповіді відмічено, що реалізація методу визначення базового ризику до оцінки небезпек, які існують на обраних для аналізу на приватному підприємстві «BVZ» робочих місцях, дозволила не тільки чітко визначити першочергові заходи служби охорони праці приватного підприємства «BVZ», але й показала, що Рекомендації щодо побудови, впровадження та удосконалення СУОП, затверджені Головою Держгірпромнагляду 07.02.2008, забезпечили виконання нашої державою вимог Європейського Співтовариства щодо оцінювання ризиків робочого середовища, а саме Директиви ЄС 31010:2009 Risk management – Risk assessment techniques.

Одночасно, застосування методу Елмері для оцінки робочих місць ПП «BVZ» на їх відповідність мінімальним вимогам, визначеним в Директиві ЄС 89/654/ЕЕС, показало, що в Україні має місце значно жорсткіша прив'язка до нормативно-правової бази України з питань охорони праці (оцінка відповідності робочого місця діючим НПАОП) при збереженні методології міжнародних документів. Метод Елмері, як приклад реалізації Директиви ЄС 89/654/ЕЕС, є фактично методом експрес ідентифікації відхилень від нормативних вимог і його доцільно використовувати в повсякденній діяльності служби охорони праці. При цьому порівнювати можна тільки однотипні робочі місця.

Реалізація стандарту BS 8800:1996 Guide to Occupational Health and Safety Management Systems, як варіанту оцінки ризиків за вимогами Міжнародної організації охорони праці (фізичні фактори небезпеки, фактори ризику нещасного випадку, ергономіка, хімічні та біологічні фактори ризику та психологічні перевантаження), підтвердила висновок стосовно того, що нормативно-правова база України з питань праці (в розглянутому випадку це атестація робочих місць у відповідності до Гігієнічної класифікації праці за показниками шкідливості та небезпечності факторів виробничого середовища, важкості та напруженості трудового процесу) відповідає методології міжнародних документів, але є більш жорсткою.

Таким чином, визначено, що загальні положення основних документів Європейського Союзу, які регламентують оцінку ризиків, говорять про те, що метою оцінки ризику є усунення професійних ризиків (головне завдання), а в тих випадках, коли неможливо усунути ризик, необхідно зменшити його обсяг, а той ризик, що залишився, слід контролювати. При цьому процедура оцінки ризиків охоплює всі аспекти разом. Тобто одночасно розглядаються обладнання, відповідні дії та робоче місце, небезпечні хімічні ре-

човини, що застосовуються, та засоби індивідуального захисту. Стосовно останніх підкреслено, що їх необхідно використовувати тільки тоді, якщо за допомогою колективних, технічних або організаційних заходів неможливо забезпечити безпеку і захист здоров'я працівників. Підкреслено, що відмінною рисою вітчизняних документів, в яких розглядаються питання ризико-рієнтованого управління охороною праці, є занадто жорстка прив'язка до нормативно-правової бази України з питань охорони праці при збереженні методології міжнародних документів.

ЛІТЕРАТУРА

1. Official website of the European Union. Access to European Union law: <https://eur-lex.europa.eu/homepage.html>

2. Guidelines on occupational safety and health management systems, ILO-OSH 2001. Geneva : International Labour Office, 2001 – P. 27.